

STÁTNÍ ÚŘAD PRO JADERNOU BEZPEČNOST

Senovážné náměstí 9, 110 00 Praha 1

V Praze dne 16. února 2022

č.j. SÚJB/OS/5204/2022

Žadatel/ka

[REDACTED]

Poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, na základě žádosti ze dne 4. 2. 2022

Státní úřad pro jadernou bezpečnost (dále jen SÚJB) jako povinný subjekt podle § 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, obdržel Vaši žádost o poskytnutí informace ze dne 4. 2. 2022, evidovanou pod č.j. SÚJB/POD/4100/2022, v níže uvedeném rozsahu.

„Žádáme vás podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím o zjištění, zda je u jaderných elektráren na Ukrajině zajištěna ochrana pro případ válečného konfliktu s Ruskem.

Máme obavy, že by v případě vypuknutí nového konfliktu mohlo dojít k podobnému případu u jaderné elektrárny, jako před lety, kdy bylo nad místy bojů ve válečné zóně na východě Ukrajiny sestřeleno civilní letadlo Malaysia airlines. V případě nového válečného konfliktu totiž hrozí, že se rozšíří na větší plochu Ukrajiny a bude se odehrávat i v blízkosti některých z ukrajinských jaderných reaktorů.

Při případném déletrvajícím napětí v blízkosti jaderné elektrárny hrozí celá řada rizik. A to i v případě, že budou jaderné reaktory v předstihu vypnuty. Hrozí poškození rozvodné sítě VVN a staniční blackout. Jaderné bloky se ocitnou v ostrovním režimu a v dlouhodobém horizontu budou potřebovat dodávky nového paliva pro záložní dieselgenerátory. Personál jaderného zařízení bude pracovat ve vypjaté atmosféře a hrozí špatné rozhodování o postupech, které udržují jaderné reaktory v neaktivním stavu. Navíc by v takovém případě zřejmě musel být ubytován v objektu elektrárny. Podobně, jako ve výše zmíněném útoku na civilní letadlo, by mohlo například při snížené viditelnosti dojít k zasažení jaderného reaktoru špatně mířenou střelou.

Lze předpokládat, že se stavem v zemích provozujících jaderné elektrárny v případě válečného stavu zabývají odborníci IAEA a týkají se jich mezinárodní dohody. Máme však vážené obavy, že se na ně nemusí brát zřetel.”

Vážený pane [REDACTED],

děkujeme za Váš dotaz ve věci zhoršující se bezpečnostní situace na Ukrajině a souvisejícího zajištění ochrany ukrajinských jaderných elektráren.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost (dále jen „SÚJB“) rovněž se znepokojením sleduje vývoj bezpečnostní situace jak na Ukrajině samotné, tak i v jejím bezprostředním okolí. Váš dotaz chápeme jako dotaz na zajištění ochrany ukrajinských jaderných elektráren proti úmyslnému protiprávnímu jednání proti těmto jaderným zařízením.

Zajištění ochrany jaderných zařízení a jaderných materiálů na teritoriu státu je výlučnou odpovědností tohoto státu. Ukrajina je signatářem mezinárodně závazné Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů a jaderných zařízení, jejíž změna vstoupila v platnost dne 8. května 2016. Pro Vaši informaci článek 1A Úmluvy zní takto:

Článek 1A

Cílem úmluvy je na celém světě dosáhnout a udržet účinnou fyzickou ochranu jaderných materiálů využívaných pro mírové účely a jaderných zařízení využívaných pro mírové účely; předcházet trestným činům spáchaným v souvislosti s těmito materiály a zařízeními a bojovat proti nim; a také usnadnit spolupráci mezi smluvními státy směřující k tomuto cíli.

1. Tato úmluva se vztahuje na jaderné materiály využívané pro mírové účely při jejich používání, skladování a přepravě a na jaderná zařízení vyžívaná pro mírové účely, ovšem s podmínkou, že články 3 a 4 a článek 5 odstavec 4 úmluvy se na takové jaderné materiály vztahují pouze při jejich mezinárodní přepravě.

2. Odpovědnost za stanovení, zavedení a udržování režimu fyzické ochrany v rámci smluvního státu spočívá zcela na tomto státu.

3. Kromě závazků výslovně převzatých smluvními státy na základě této úmluvy nelze nic v této úmluvě vykládat tak, aby byla dotčena svrchovaná práva státu.

4.

(a) Ničím v této úmluvě nejsou dotčena jiná práva, povinnosti a odpovědnost smluvních států podle mezinárodního práva, zvláště pak cíle a zásady Charty Organizace spojených národů a mezinárodního humanitárního práva.

(b) Činnost ozbrojených sil v průběhu ozbrojeného konfliktu, tak jak těmto výrazům rozumí mezinárodní humanitární právo, která se tímto právem řídí, se neřídí touto úmluvou a činnost prováděná vojenskými silami státu při výkonu jejich oficiálních povinností se vzhledem k tomu, že se řídí jinými předpisy mezinárodního práva, neřídí touto úmluvou.

(c) Nic v této úmluvě nelze vykládat jako zákonné oprávnění použít síly nebo hrozit použitím síly proti jaderným materiálům nebo jadernému zařízení využívaným pro mírové účely.

(d) Nic v této úmluvě neospravedlňuje nebo nečiní zákonnými činy jinak nezákonné ani nebrání stíhání pro takové činy podle jiných zákonů.

5. Tato úmluva se nevztahuje na jaderné materiály používané nebo držené pro vojenské účely ani na jaderná zařízení obsahující takové materiály.

Plné znění jak originální Úmluvy o fyzické ochraně jaderných materiálů tak i jejího Dodatku můžete dohledat na internetových stránkách SÚJB, části Mezinárodní spolupráce/Mezinárodní Úmluvy.

Jak již dříve uvedeno, zajištění ochrany jaderných zařízení a jaderných materiálů na teritoriu státu je výlučnou odpovědností tohoto státu. SÚJB nemá žádné relevantní informace, které by naznačovaly nedostačené zajištění ochrany ukrajinských jaderných zařízení a jaderných materiálů tak, jak k tomu zavazuje Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů a jaderných zařízení ve znění platné změny z 8. května 2016.

K otázce dalších rizik, která ve Vašem dopise uvádíte, v reakci na události v japonské elektrárně Fukushima, Evropská rada na svém zasedání 25. března 2011 rozhodla o provedení mimořádných bezpečnostních prověrek evropských jaderných elektráren – tzv. „zátěžových testů“. Cílem bylo posoudit, zda a jak jsou evropské jaderné elektrárny připraveny na stejné či obdobné hrozby a zda dokáží odolat jejich následkům a udržet jaderné reaktory v bezpečném stavu. Ukrajina se také zúčastnila těchto zátěžových testů.

Výsledky obsáhlého hodnocení vybraných aspektů jaderné bezpečnosti v rámci zátěžových testů neprokázaly žádné zásadní nedostatky, které by z hlediska jaderné bezpečnosti vyžadovaly jakákoli okamžitá opatření, případně ukončení provozu, a to ani našich JE v ČR, ani ostatních elektráren provozovaných v Evropě.

S pozdravem

Ing. Michal Merxbauer, Ph.D.

ředitel sekce pro řízení a technickou podporu